

Fotoğraf Sahaya İniyor, Özdüşünümsellik Yükseliyor¹

Gülbin Özdamar Akarçay
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Özet

Bu çalışmada fotoğrafın sosyal bilimlerdeki yeri ve değişen anlamı üzerinde durularak, veri toplama aracı olarak nasıl kullanıldığına yönelik yöntemler tartışılacaktır. Fotoğrafın gerçeği olduğu gibi aktardığı ve nesnel olduğu düşüncesini savunan gerçekçi paradigmanın karşıtı olarak feminist ve postmodernist eleştiriler gelişmiştir. Böylelikle fotoğraf ve film kullanımıyla gerçekleştirilen araştırmalar *özdüşünümsel (self-reflexivity)* ve araştırmacıların kendi kimliklerinin farkına vardıkları ve yaşama geçirdikleri (*self-identiting*) bir yöne doğru kaymıştır. Bu bağlamda fotoğraf, gerçekliği aktardığı ve anın bir kanıtı olduğu inancından ziyade, sosyal bilimlerde gerçeklik sorgulamaları ile birlikte birer görsel günlük olarak tanımlanmaktadır. Başka bir deyişle günlük, araştırmacının sahaya girişinin, katılımının ve sahadan ayrılışının *özdüşünümsel* bir tarihsel kayıttır. Alan araştırmalarında kullanılan etnografik fotoğrafın sosyal bilimlerde veri toplama aracı olarak kullanılmasına yönelik farklı yöntemler geliştirilmiştir. Böylelikle fotoğraf, etkili bir veri toplama aracı olarak amaca yönelik veriler elde edilmesinde araştırmacıya yardımcı olmaktadır. Bu teknikler; fotoğrafik uyarım, düşünümsel fotoğraf, yeniden fotoğraflama, fotoifade, görsel anlatılar olarak adlandırılmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Özdüşünümsellik, fotoğrafik uyarım, düşünümsel fotoğraf, fotoifade, yeniden fotoğraflama, görsel anlatılar.

¹ Bu çalışma, yazarın Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basın Yayın ABD'nda gerçekleştirdiği "Etnograflara ve Fotoğrafçılara Yönelik Bir Etnografi Çalışması: Hacı Bektaş Veli Etkinliklerinin Foto-etnografisi" doktora tezinden yararlanarak geliştirilmiştir. ODTÜ'de yapılan TSBD'nin düzenlediği 13. Ulusal Sosyal Bilimler Kongresi'nde sunulan "Sosyal Bilimlerde Fotoğrafın Veri Toplama Aracı olarak Kullanımına Yönelik Öneriler" başlıklı bildirisinin genişletilmiş halidir.

Photography is Entering into the Field, Self-reflexivity is on the Rise

Gülbin Özdamar Akarçay
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Abstract

This study will focus on the methods on how photography is used as a means of data collection through accentuating the place of photography in social sciences. As an opposition to the realistic paradigm that claims that photographs reflect the reality as they are and are therefore objective, new feminist and postmodern criticisms emerged. As a result, the research carried out by using photography and film has adopted new dimensions; namely *self-reflexivity* and *self-identifying*, by which researchers realize their own identity through the questioning of the truth. In other words, this diary is a self-reflexive record that proves the entrance and presence of the researcher in the field research as well as her exit. Thus, photography assists researchers in purposive data gathering as a data gathering tool in the field. New methods such as photoelicitation, reflexive photography, re-photography, photovoice, visual narratives have developed.

Keywords: Self-reflexivity, photoelicitation, reflexive photography, photovoice, re-photography, visual narratives.